

stituti dicuntur, at Episcopi non Discipulorum modo, verum etiam Apostolorum successores semper habiti sunt.

Erant tamen Choropiscopi non exiguae dignitatis, quia in pagis et oppidis Episcoporum vices gerebant; adeoque Choropiscopi dicti sunt quasi *ruris Episcopi*, eosque Vicarios Episcoporum appellavit Synodus Neocaesariensis anno 314 cap. 3: « Vicarii, » inquit, « Episcoporum, quos Graeci Choropiscopos vocant. » Praeerant ruris Presbyteris et Ecclesiis, easque visitabant, Clericis ruralibus in aliam Ecclesiam abeuntibus dabant litteras dimissorias, Subdiaconos aliosque minores Clericos ordinabant; quin etiam si episcopali chartere insigniti fuissent (quandoquidem Choropiscopi interdum elegabantur, qui jam Episcopi erant), Presbyteros quoque et Diaconos consacrabant, ex delegatione tamen, seu consulto prius Urbis Episcopo, cui « Choropiscopus subjicitur ipse et regio, » ut statuit Synodus Antiochena. In civitate coram Episcopo et urbanis Presbyteris poterant sacris operari, quod caeteris ruris Presbyteris non licebat. Denique nonnulli Choropiscopi interdum sederunt in Synodis generalibus, et suffragium tulerunt, non quidem ratione Choropiscopatus, sed potius vel delegatione, vel substitutione in locum absentium Episcoporum, vel ex Ecclesiae indulgentia, vel demum ratione Ordinis episcopalnis, quo, ut diximus, aliqui Choropiscopi ornabantur.

Cum vero Choropiscopi tot muniberis decorati intra potestatis suaे limites non se continerent, cumque nec canones Conciliorum, neque Decretales epistolae Pontificum, quibus Choropiscoporum coercebatur insolentia, satis fuissent ad eos in officio continendos, factum est ut ipsorum ordo penitus extinctus fuerit.

§ 50.

DE OFFICIO DOCENDI.

Primum et praecipuum munus Episcoporum est, populum docere res omnes, quae ad aeternam salutem conducunt, et curare diligentissime, ut depositum fidei morumque praecepta incorrupte atque integre serventur. Quia vero ad Religionis, vitaeque integratatem custodiendam, conservandamque maxime accommodata, atque utilis est praedicatio verbi Dei, idcirco Tridentina Synodus sess. 5 cap. 2 de reform. statuit; « omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primates, et omnes alias Ecclesiarum Praelatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad praedicandum. » Porro ad Episcopum spectat concionatores designare ac mittere, qui in sua Dioecesi divinum verbum annuntient; idcirco praeter Parochos, quibus ad animarum curam semel probatis ius et officium est plebem sibi commissam erudire, nemini permisum est sine venia Episcopi praedicare, ne Regularibus quidem in Ecclesiis suorum Ordinum, nisi benedictionem ab Episcopo acceperint; namque generatim a Tridentina Synodo sancitum est sess. 24 cap. 4 de reform.: « Nullus sive Saecularis sive Regularis etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo, praedicare praesumat. »

Praeterea ne doctrina catholica falsis opinionibus, erroribusque depravetur, officium Episcopi est diligenter vigilare, ne quid fidei morumque disciplinae adversum in scholis privatis vel publicis tradatur. Ad eundem Episcopum spectat in seminariis et collegiis Clericorum magistros designare, aut approbare, eaque praescribere, quae ab ipsis magistris do-

ceantur. Nemini quoque licet librum aliquem, sive aliam quamcumque scripturam « imprimere vel imprimi facere, » ut ait Concilium Lateranense V sess. 10, nisi prius Episcopus librum ipsum expenderit, ejusque edendi veniam scriptis exaratam dederit. Denique Episcoporum est, ex Tridentina Synodo sess. 24 cap. 3 de reform. « sanam orthodoxamque doctrinam expulsis haeresibus inducere. »

Sed Episcopus nequit quaestiones ad fidei morumque doctrinam pertinentes definire. In hanc sententiam Joannes Gerosinus de examine doctrinarum consid. 3 haec habet : « Aliquae sunt doctrinae palam haereticae apud omnes : aliae dubiae simplicibus, sed manifestae sapientibus et peritis ; tertiae veluti neutrae habentes pro se Doctores cum rationibus in utramque partem probabilibus, nec in una tantum Dioecesi, vel paucis, sed apud omnes christianos, aut longe plurimos. Est ergo veritas, quod in primis et secundis auctoritas inferiorum Praelatorum se extendit, et in suis tantummodo, in tertii vero nequaquam, quoniam merito dicuntur majores causae fidei propter difficultatem decisionis, cum periculo scandali, ideo sunt ad Sedem Ecclesiae, vel ad Sedentem in ea referendae. »

Quomodo in quaestionibus nondum ab Ecclesia definitis se generere Episcopi debeant, late explicat Benedictus XIV de Synodo Dicesesana lib. 6 cap. 1, 2, 3 et seqq.

§ 51.

DE RELIQUIS EPISCOPORUM OFFICIIS.

Alterum Episcoporum officium est curare divinum cultum, et videre, ne quid peccetur in Sacrificio Missae, in divinis

officiis celebrandis, in Sacramentorum administratione, in dierum festorum religiosa sanctaque observantia, in reverentia Ecclesiis sacrisque locis debita.

Praeterea excubandum Episcopo est pro clericalis Ordinis disciplina tuenda, et ubi opus fuerit instauranda, pro laicis in officio continendis, pro moribus emendandis, et pravis usibus tollendis.

Cum vero Episcopi recte fungi muneribus officii sui non possint, nisi « gregi suo invigilant atque assistant » (Conc. Trid. sess. 23 cap. 1 de Reform.), consequens est, ut in Dioecesi residere, sive commorari debeant neque iisdem liceat in aliis versari religionibus, relicto grege cui praepositi sunt. Deinde cum officium et sollicitudo Episcopi non in aliquem locum aut partem Dioecesis, sed in totam Dioecesim ipsam feratur, hinc inter praecipua ipsius munera recensetur totius Dioecesis visitatio, quam ipse per semetipsum, vel si legitimo impedimento teneatur, per alium visitatorem obire debet, et si « quotannis propter ejus latitudinem visitare non poterit, saltem majorem ejus partem, ita tamen ut tota biennio per se, vel per visitatores suos compleatur. » Concil. Tridentin. sess. 24 cap. 3 de reform.

Denique non postremum Episcoporum officium est Sacrificium offerre pro populo, curamque suscipere pupillorum, viduarum, et eorum qui in paupertate sunt, opisque alienae indigent.

§ 52.

DE JURE JUBENDI.

Ex cap. CONQUERENTE 16 de offic. Judic. Ordinar. Palermi-

tanus; aliqui passim Interpretes colligunt omnia jura, quae Episcoporum propria sunt. Nos ex instituti nostri ratione ea tantum jura expendimus, quae ad externum Ecclesiae regimen pertinent. Horum duplex genus est, quorum primum ea jura complectitur, quae ex *contentiosa* jurisdictione fluunt, et nimis jus jubendi legesque ferendi, jus cognoscendi definiendique causas, et jus in siones debitis poenis animadvertendi. Alterum genus ex iis juribus constat, quae ad *voluntariam* jurisdictionem spectant: sunt autem jus dispensandi, et jus administrandi. De quibus omnibus breviter dicendum est, et primum de jure jubendi.

Cum Episcopi « positi sint a Spiritu Sancto regere Ecclesiam Dei, » nemo catholicorum negat, et Episcopis jus esse jubendi seu ferendi leges, et unumquemque debere sui Episcopi legibus obtemperare. Quocirca Apostolus fidem populum monuit: « Obedite Praepositis vestris, et subiacete eis; ipsi enim per vigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri. » Innumera sunt sanctorum Patrum loca, quae hanc jubendi parendique divinam legem apertissime confirmant, quae omnia in medium proferre et longum esset nimis et non necessarium.

At vero Episcopus vel in Synodo Dioecesana leges jubet, vel extra Synodum. Apud Canonistas certum est, leges in Synodo latae perpetuas esse; cum sint regulae stabiles communitati propositae, ideoque in suo robore permanere, etiamsi Episcopis supremum diem clauderit: *perpetuas* inquam, non *immutabiles*; namque ab ipsomet legislatore, vel ab ejus successore deleri possunt, vel immutari. Verum tamen in disputatione positum est, an leges ab Episcopo extra Synodum latae, et per simplex edictum promulgatae, post mortem, aut renuntiationem, aut translationem ipsius Epi-

scopi adhuc vigeant. Assentimur autem iis qui perpetuas esse affirmant, tum quia ea est natura legis ut sit perpetua, tum quia leges ab Episcopis latae sive in Synodo, sive extra Synodum, vim omnem ab eodem Episcopo accipiunt.

At vero Episcopus leges condere potest, quas ad vitia coercenda, virtutem promovendam, depravatos populi mores reformatos, et ecclesiasticam disciplinam aut restituendam aut fovendam necessarias et utiles arbitratur. Sic etiam legibus latis corrigit et emendat, si qua sibi corrigena emendanda esse videantur. Publicas et privatas preces pro Ecclesiae necessitate, aliisque justis de causis indicit; et generatim potest Episcopus ea jubere, quae pro locorum, personarum, ac temporum ratione ad Dei cultum et salutem animarum conducunt, et prohibere contraria.

Sed minime potest leges condere, quae Juri ecclesiastico communi adversentur. Siquidem, ut praecclare scripsit Cardinalis Bona in epist. 259 ad Joannem Baptistam Thiersio, « communes Ecclesiae leges, ritus, et consuetudines ubique receptae ejus duntaxat auctoritate tolli vel mutari possunt, cuius est in universam Ecclesiam auctoritas et potestas, alioquin ingens fieret disciplinae, et Hierarchiae ecclesiasticae perturbatio. » Vide Benedictum XIV de Synod. Dioec. lib. 12 cap. 4.

§ 53.

DE JURE JUDICANDI ET PUNIENDI.

Regimen Ecclesiae, quod divino jure Episcopis concreditum est, aut nihil, aut certe parum efficax esset, si Episcopi judicandi puniendique potestate carerent. Itaque catholico-

rum nemo dubitat, quin cause spirituales neque non ad negotia ecclesiastica spectantes, *privative* ut aiunt, ad forum Ecclesiae pertineant. Crimina quoque, quae fidem aut religionem laedunt, solus judex ecclesiasticus cognoscit, et in reos animadvertis.

Sed quoniam de potestate Ecclesiae judiciali et coercitiva dictum est lib. I § 6 et 7, et deinceps lib. III de causis, quae ad forum Ecclesiae pertinent, singillatim dicendum erit: idcirco satis erit hoc loco admonere causas omnes ad forum ecclesiasticum quoquo modo pertinentes, etiamsi beneficiales sint, itemque matrimoniales, et criminales ab Ordinariis Locorum in prima instantia cognoscendas atque desiniendas esse, quod Tridentina Synodus edixit cap. 20 sess. 24 de reform.

Praeterea sicut in potestate jubendi judicandique penitus insita est potestas *coercitiva*, qua criminosi et contumaces coercentur, ita ab Episcopis virga adhiberi potest, quam minitatus est Apostolus ep. I ad Corinth. cap. 4: « Quid vultis in virga veniam ad vos? » Quin imo si mitiores poenae non prosint, contumaces a communione Ecclesiae abscondi poterunt. At in poenis infligendis ea norma servanda est, quam Episcopis proposuit eadem Tridentina Synodus sess. 12 cap. 4 de reform.

§ 54.

DE JURE DISPENSANDI.

Incidunt saepe justae cause, propter quas privati homines aliqua lege solvuntur, « quia » ut scribit Symmacus Papa in epistola ad Avitum Viennensem, « quod sit præter regu-

Iam, modo sit *EX JUSTA CAUSA*, non infringit regulam, quam sola pervicacia et antiquitatis contemptus laedit. Nam quamvis a Patribus statuta diligent observatione, et observandi diligentia sunt custodienda, nihilominus propter aliquod bonum de rigore legis aliquid relaxatur, quod et ipsa lex cassisset si praevidisset; et saepe crudele esset insistere legi, cum observantia ejus esse præjudiciabilis Ecclesiae videtur; quoniam leges ea intentione latae sunt ut proficiant, non ut noceant. »

Itaque Episcopi in omnibus legibus sive ab eorum praedecessoribus, vel in Synodo Dioecesana, sive extra Synodum latis dispensare possunt; « omnis enim res per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur. » At vero super legibus Summorum Pontificum et Conciliorum generalium, et universim super jure ecclesiastico communi, nulla est Episcopis dispensandi facultas; idque, ut ait Garcia part. 2 cap. 5 num. 351, « provenit ex natura rei, quia Episcopus est inferior, et inferior non habet potestatem in superiorem, nec in ejus legem. » Hinc Archiepiscopus Trevirensis ad Imperatorem Josephum II, ejus fratrem, scite admodum ita scripsit: « Mihi persuadere nullo modo potui, Episcopos originarie potestatem habuisse dispensationes concedendi, quarum ab octodecim retro saeculis ne vel unum datur exemplum..... Nequaquam igitur Summus Pontifex Episcopos dispensandi potestate spoliavit, nec se eadem spoliaverunt Episcopi, cum illa nunquam sint potiti. Idque non a quadam humana reservatione profluit, sed a lege naturali, quae leges superioris ab inferiorum potestate eximit. » Vide Colloquia Doctoris Ingolstadiensis de rebus ad Ecclesiae doctrinam et disciplinam pertinentibus Dusseldorpia 1789.

Haec veritas auctoritate sacrorum canonum confirmatur

Innocentius III, cap. 20 de Electione, manifeste significat, « neminem posse a canone dispensare, qui saltem parem cum latore canonis potestatem non habeat. » Et Joannes XXII cap. unic. de religios. domib. inter Extravagantes ejusdem Pontificis palam edixit, « Episcopis non licere quid concedere contra formam Concilii generalis. »

Sunt tamen aliqui eventus, in quibus Theologi passim et Canonistae docent licere Episcopis in jure communi dispensare. Itaque Episcopi non totius Dioecesis vel alicujus Communitatis gratia, sed tantummodo pro privatis personis, justisque de causis jus commune relaxant :

1º *Ex jure id permittente.* Sic Episcopi potestatem habent dispensationis tribuendae super bigamia similitudinaria, cap. 4 SANE DE CLERIC. CONJUG. et cap. 4 QUI CLERICI VEL VOVENTES : dant veniam filii illegitimis ad minores ordines et ad unum simplex beneficium cap. 4 de fil. presb. in 6, « dispensant in irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus excepta ea quae oritur ex homicidio voluntario, ex exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, » Concil. Trident. sess. 24 cap. 6 de reform.; eos interstitiorum lege solvunt, qui minoribus vel etiam majoribus ordinibus initiandi sunt, Concil. Trident. sess. 23 cap. 44 de reform. Et qui ad aliquem ordinem, omissis inferioribus, ascenderit, quique per saltum promotus dicitur, cum eo si non ministrauerit, poterunt Episcopi « ex legitima causa dispensare, » ut inquit Trident. Synod. sess. 23 cap. 43 de reform. Eximunt etiam a lege proclamationum, quae ante matrimonium fieri debent, Concil. Trident. sess. 24 cap. 4 de reform. matrim.

Praeterea Episcopi relaxant tum vota simplicia, si quinque excipias vota, scilicet castitatis, religionis, et trium peregrini-

nationum, quae per Extravag. ET SI DOMINICI GREGIS de poenit. et remiss. Summo Pontifici reservata sunt, tum juramenta, quia, ut ait Tabiena v. JURARE q. 20, « nullum juramentum est Pontifici reservatum : » verum de his legendi sunt Theologi in tractatu de religione.

2º *Ex legitima consuetudine.* Idcirco Episcopi dispensant in jejuniis, in festorum observantia, et cum iis, qui jus petendi debitum conjugale jam amiserint. Generatim vero consuetudo legitime praescripta jurisdictionem confert cap. 9 de offic. jud. ordin., atque adeo fieri potest, ut Episcopali quarum Dioecesum quasdam dispensationes super jure communi liceat et valide largiantur, propterea quod ipsorum Decessores eadem potestate usi sunt. Sed praeter caeteras conditiones, quas ea consuetudo comites habere debet, duae sunt praecipuae, quarum prima est ut consuetudo sit, ut aiunt, immemorabilis, aut saltem centum annos sine ulla intermissione persisteret; altera est ut « per eam ecclesiasticae disciplinae nervus non dirumpatur. » Confer. Bened. XIV de Synod. Dioec. lib. 9 cap. 2.

3º *Ex praesumpta et interpretativa Pontificis delegatione.* Hinc Episcopus relaxare potest occultum impedimentum, propter quod matrimonium publice contractum non consistit; imo non desunt magni nominis auctores, qui Episcopo facultatem asserunt auferendi occultum dirimens impedimentum, quod matrimonio contrahendo obsit, si tales urgeant circumstantiae rerum, ut neque Summus Pontifex consuli, nec matrimonium sine scandalo et infamia differri possit. In eo siquidem rerum eventu, si ad tot mala praecavenda non alias suppetat modus, praesumi debet Summum Pontificem ex suavi et provida Ecclesiae gubernatione dispensandi facultatem Episcopo delegare.